

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta Právnická fakulta MU

Habilitační obor Trestní právo

Uchazeč JUDr. Jan Kocina, Ph.D.

Pracoviště Právnická fakulta Západočeské univerzity v Plzni

Habilitační práce Daňové trestné činy

Oponent Prof. JUDr. Jan Musil, CSc.

Pracoviště Ústavní soud České republiky

Habilitační práce JUDr. Jana Kociny, Ph.D. je věnována důležitému a po odborné stránce nadmíru komplikovanému tématu.

Ačkoliv název práce naznačuje, že jejím hlavním zájmem je trestněprávní problematika, je v ní toto téma vhodně zasazeno do širšího kontextu: Ve 3. kapitole se též dozvíme, co jsou daně, jaké jsou jejich druhy, jaké subjekty vystupují v daňových záležitostech a v jaké roli. Autor poskytne základní informaci o daňové soustavě a o její správě a seznámí čtenáře se základními rysy daňového řízení. Čtenářsky atraktivní jsou partie ve 3. kapitole (3.5.2) o daňové optimalizaci a o křehké hranici, která vede mezi ní a deliktním jednáním. Aktuální je výklad obsažený v 5. kapitole o tzv. daňových rájích.

Trestněprávní aspekty daňové kriminality jsou ovšem zpracovány nejpodrobněji. Též ony jsou pojednány v širším rámci celkové kriminality, zejména kriminality majetkové. To je důležité zvláště proto, že právní kvalifikace trestného jednání není u daňových deliktů vždy jednoznačná, velmi často se tu vyskytují souběhy trestných činů, různé druhy trestné součinnosti a různá vývojová stadia trestné činnosti. Autor proto věnuje patřičnou pozornost též obecným institutům trestního práva. Rozsáhlé partie (kapitola 4.8) se zabývají zánikem trestnosti daňových trestných činů, zejména účinnou lítostí. Pozornosti autora neunikla ani specifická problematika tzv. daňové amnestie (kapitola 4.9).

Především soudci a ostatní pracovníci orgánů činných v trestním řízení ocení podrobný rozbor skutkových podstat jednotlivých daňových trestných činů, zejména trestných

činů zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240 TZ), neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241 TZ) a nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 243 TZ).

Protože právní úprava daňových trestných činů je poměrně dynamická a podléhá mnoha změnám, je jistě užitečné, že autor zmiňuje též historický vývoj daňové legislativy. To má velký význam též proto, že nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb. je účinný nepříliš dlouhou dobu tří let a jeho aplikace v praxi se neobejde bez využití starší judikatury, vytvářené od 60. let minulého století.

Důkladnou pozornost věnuje habilitační spis též revoluční novince – zavedení trestní odpovědnosti právnických osob zákonem č. 418/2011 Sb. a její možnou aplikací v oblasti daňové kriminality (kapitola 4.7).

V dnešní době, v níž kriminalita nezná hranic, se již téměř žádná trestněprávní publikace nemůže obejít bez podrobné reflexe mezinárodního a evropského práva a bez přihlédnutí k zahraničním úpravám. Tento požadavek Kocinova habilitační práce splňuje. Seznamuje nás důkladně s legislativními aktivitami Evropské unie a s dalšími dokumenty Rady Evropy, OECD a OSN, kterými tyto organizace ovlivňují oblast daňového práva a potírání daňové kriminality. Pro mnoho čtenářů bude přínosný podrobnější výklad o právních úpravách platných ve Slovenské republice a ve Spolkové republice Německo – s těmito sousedními státy nás spojují těsné hospodářské kontakty a tamní daňové problémy se dotýkají i mnohých našich občanů. Komparace se zahraničím je ovšem přínosná i pro trestněprávní nauku a pro zákonodárství.

Práce vychází ze širokého zázemí literárních pramenů. Autor často odkazuje v poznámkách pod čarou a v připojeném seznamu literatury na obsáhlou domácí a zahraniční bibliografii, což hlubším zájemcům umožní snadno vyhledat související literární prameny. Vysoce je třeba ocenit rozsáhlý rozbor judikatury českých soudů, včetně Ústavního soudu České republiky.

Proporce jednotlivých částí jsou vyvážené a odpovídají míře závažnosti jednotlivých pojednávaných problémů.

Habilitační práce zachycuje poslední stav poznání, jsou v ní zastoupeny i čerstvé novinky, které ještě třeba ani nemohly být zmíněny v jiných dílech z poslední doby. Mnohé v ní prezentované náměty mohou být inspirativní i pro budoucí legislativu a právní praxi.

Domnívám se, že práci nelze vytknout žádná závažnější věcná ani formální pochybení. Je samozřejmé, že s některými názory, vyslovenými v habilitační práci, lze polemizovat; to však vyplývá ze samotné rozporné povahy tématu, nikoliv z vad tohoto díla.

Celkově tedy uzavírám: Habilitační práce dr. Kociny má vysokou odbornou úroveň, a to jak po stránce obsahové, tak formální. Je z ní patrna autorova odborná erudice a schopnost prezentovat čtenářům složitou materii přehledným a srozumitelným způsobem. Je nepochybně výsledkem tvůrčí vědecké práce. Obsahuje mnoho cenných poznatků, které jsou obohacím pro teorii i praxi.

O zájmu odborné veřejnosti, který vzbuzuje jak zpracované téma, tak renomé autora, svědčí fakt, že habilitační práce byla vydána tiskem (Kocina, Jan: Daňové trestné činy. Plzeň : Aleš Čeněk, 2014, 358 s., ISBN 978-80-7380-442-8). Též tato skutečnost svědčí o vědecké a pedagogické způsobilosti autora.

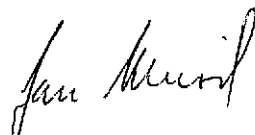
Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. Jaké specifické trestněprocesní problémy vyvstávají při potírání daňové kriminality (zejména při dokazování)?
2. Jaké požadavky je třeba klást na odbornou kvalifikaci orgánů činných v trestním řízení, zabývajících se daňovou kriminalitou.

Závěr

Habilitační práce Jana Kociny „Daňové trestné činy“ splňuje požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru „trestní právo“.

Dne 10. března 2014

Prof. JUDr. Jan Musil, CSc.